

การจัดการสิ่งส่งตรวจ Specimen Management

วัสดุอุปกรณ์เก็บสิ่งส่งตรวจ (Specimen Containers)

1) อุปกรณ์สำหรับเก็บชิ้นเนื้อ (Tissue) a) ขวดแก้ว หรือ ขวดพลาสติกใส ปากกว้าง และมีฝาปิดสนิท สามารถกันการไหลออกของ Formalin หรือ Fixative ที่เป็นของเหลวได้ b) ขวดพลาสติกใสที่มีความยืดหยุ่น ทนต่อการแตก หรือ ฉีกขาดได้ง่าย 2) อุปกรณ์สำหรับเก็บเซลล์วิทยา (Cytology) a) Slide ปลายผ้า (Frosted Slide) b) ขวดแก้ว หรือ ขวดพลาสติกใส ปากกว้าง และมีฝาปิดสนิท ขนาดบรรจุประมาณ 50 cc.	3) ใบส่งตรวจ (Requisition Form) a) ใบส่งตรวจชิ้นเนื้อ Histopathology Requisition Form b) ใบส่งตรวจเซลล์วิทยา Cytopathology Requisition Form 4) ป้ายฉลากชี้บ่ง (Lab Label) 5) ดินสอดำ สำหรับเขียนรายละเอียดผู้ป่วยติดที่ Slide ฝา

สารรักษาสภาพชิ้นเนื้อ หรือ เซลล์ (Fixatives)

1) สำหรับ Histopathology a) น้ำยา GreenFix@Diapath ใช้แทน 10% Formalin b) 10% Formalin หรือ 10% Neutral buffered formalin	2) สำหรับ Cytology a) 95% Ethyl Alcohol (Ethanol) สำหรับแช่ Slide ที่ป้ายเซลล์ b) น้ำยา Saccomanno สำหรับ Bronchial Washing c) น้ำยารักษาสภาพเซลล์ของ Liquid Based Cytology ยี่ห้อต่างๆ

การจัดการสิ่งส่งตรวจ (Specimen Handling)

1) การตรวจทางศัลยพยาธิวิทยา (Surgical Pathology)

- a) ชิ้นเนื้อ (Tissue) หมายถึง เนื้อเยื่อของอวัยวะ ตลอดจนวัสดุแปลกปลอม และวัสดุเทียมต่างๆที่นำออกมาจากร่างกายมนุษย์จากการประกอบวิชาชีพเวชกรรมของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม โดยที่ชิ้นเนื้อทุกชิ้นต้องนำส่งตรวจทางพยาธิวิทยา และชิ้นเนื้อที่ออกมาจากร่างกายในคราวเดียวกัน ต้องทำการส่งตรวจทางพยาธิวิทยาทั้งหมด
 - i) นำชิ้นเนื้อแช่ในน้ำยา 10 % Formalin หรือ 10% Neutral buffered formalin ทันที โดยใช้ปริมาตรน้ำยาไม่น้อยกว่า 10 เท่าของปริมาตรชิ้นเนื้อ และต้องให้ทุกส่วนของชิ้นเนื้อจมอยู่ในน้ำยารักษาสภาพชิ้นเนื้อ เพื่อให้ชิ้นเนื้อได้รับการดองอย่างทั่วถึง
 - ii) เลือกขนาดของภาชนะบรรจุให้เหมาะสม ควรเป็นภาชนะที่มีปากกว้างพอที่จะเอาชิ้นเนื้อออกมาได้โดยง่าย เมื่อชิ้นเนื้อแข็งเต็มที่ และมีฝาปิดสนิท เพื่อป้องกันการระเหย หรือหกของน้ำยา หรือใช้ถุงพลาสติกเป็นภาชนะบรรจุ แต่ควรใช้อย่างน้อย 2 ชั้น เพื่อป้องกันการแตก และรัดปากถุงแต่ละชั้นให้แน่น

- iii) ตัดฉลากป้ายชื่อ-นามสกุล เพศ อายุ H.N. หรือผู้ป่วย/วอร์ด ชื่อแพทย์ผู้ทำการผ่าตัด รวมทั้งตำแหน่งของชิ้นเนื้อว่าตัดมาจากอวัยวะใด ส่วนใดของร่างกาย ข้างขวาหรือซ้าย และการวินิจฉัยโรค บนภาชนะหรือถุงให้ชัดเจน ข้อมูลนี้ต้องตรงกับรายละเอียดของผู้ป่วยในใบส่งตรวจ
- iv) กรณีที่ชิ้นเนื้อตัดมาจากหลายตำแหน่งในผู้ป่วยรายเดียวกัน ให้ทำการแยกภาชนะบรรจุ พร้อมทั้งติดฉลากป้ายชื่อของผู้ป่วย และระบุตำแหน่งของชิ้นเนื้อให้ชัดเจนว่ามาจากอวัยวะใด ทั้งนี้เพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้ป่วย เนื่องจากการวินิจฉัยโรคในแต่ละตำแหน่งอาจแตกต่างกัน
- v) ข้อควรปฏิบัติอื่น ๆ สำหรับการส่งตรวจชิ้นเนื้อ
 - (1) ชิ้นเนื้อไขกระดูกให้แช่ใน Bouin's solution (น้ำยาสีเหลืองใส)
 - (2) ชิ้นเนื้อที่มีขนาดเล็กมาก (0.1- 0.3 cm.) ให้วางลงบนกระดาษสีขาวที่ไม่เปียกชุ่มเมื่อดูน้ำ กรณีของ GI Biopsy ให้หยาด้านที่เป็นชั้น Mucosa ขึ้นด้านบน แล้วแช่ในน้ำยารักษาสภาพชิ้นเนื้อ
 - (3) กรณีที่ต้องการให้พยาธิแพทย์ทำการตรวจในตำแหน่งที่ต้องการ ขอให้ทำเครื่องหมายหรือระบุตำแหน่งที่ต้องการให้ชัดเจน
 - (4) กรณีชิ้นเนื้อที่มีขนาดใหญ่มาก หรือ เยื่อหุ้ม เช่น ต่อมน้ำเหลือง ก้อนเนื้อจากเต้านม หรือ มดลูก น้ำยารักษาสภาพไม่สามารถแทรกซึมเข้าไปได้ ทำให้เนื้อเยื่อเสื่อมสภาพหรือเน่า (Autolysis) ซึ่งอาจส่งผลให้การวินิจฉัยผิดพลาดได้ โดยเฉพาะการส่งตรวจทางด้าน Immunohistochemistry จะทำให้เกิดผลลบลงได้ ดังนั้น จึงควรผ่าชิ้นเนื้อโดยไม่ขาดจากกันความหนาประมาณ 1-2 เซนติเมตร ในแนวใดแนวหนึ่งเท่านั้น เพื่อให้น้ำยารักษาสภาพสามารถแทรกซึมได้อย่างทั่วถึง และพยาธิแพทย์สามารถจัดเรียงชิ้นเนื้อเป็นรูปแบบเดิมได้ขณะทำการตรวจดูด้วยตาเปล่า (Gross Examination)
 - (5) ชิ้นเนื้อกระเพาะ หรือ ลำไส้ ควรผ่าเปิดตามความยาว และทำการล้างเอาเศษอาหาร หรืออุจจาระออกให้หมดก่อนทำการแช่ในน้ำยารักษาสภาพ ห้ามใช้มีดฉีก Mucosa อย่างรุนแรง
 - (6) ชิ้นเนื้อที่บอกได้ยากว่าส่วนใดเป็นอะไร หรือต้องการดูขอบของก้อนมะเร็งนั้น แพทย์ผู้ทำการผ่าตัดควรทำเครื่องหมายโดยการเย็บหรือผูกด้ายไว้ แล้วเขียนอธิบาย หรือวาดรูปบรรยายไว้ในใบส่งตรวจทุกครั้ง
- b) การย้อมทาง Histochemistry (Special Stain) หรือ Immunohistochemistry สิ่งส่งตรวจได้แก่ ชิ้นเนื้อที่แช่ใน Formalin, ชิ้นเนื้อสด, ชิ้นเนื้อพาราฟินบล็อก
- c) การขอทบทวน Slide สิ่งส่งตรวจ คือ Slide ที่ได้มาจากลูกค้า

2) Cytopathology

- a) **เซลล์วิทยาานรีเวช (Gynecological Cytology)** สิ่งส่งตรวจได้แก่ เซลล์บริเวณ Endocervix, Cervix และ Vagina
 - i) การเก็บสิ่งส่งตรวจ
 - (1) สำหรับการตรวจ Conventional Pap Smear
 - (a) สิ่งส่งตรวจควรเก็บโดยสูติ-นรีแพทย์ แพทย์สาขาอื่นหรือเจ้าหน้าที่ ที่ผ่านการฝึกอบรมมาแล้ว
 - (b) หลังเก็บสิ่งส่งตรวจ ต้องแช่สไลด์ลงใน 95% ethyl alcohol ทันที อย่าปล่อยให้สไลด์แห้งในอากาศ เพราะจะทำให้โครงสร้างของเซลล์เปลี่ยนแปลงไป (drying artifact) จนอาจทำให้ไม่สามารถวินิจฉัยได้ ต้องใส่น้ำยาให้ท่วมบริเวณที่สเมียร์ ปิดฝาภาชนะให้สนิท เพื่อป้องกันการระเหยของ alcohol ขณะนำส่งจะแช่ใน 95% alcohol หรือจัดส่งในลักษณะสไลด์แห้ง โดยฝั่งสไลด์ให้แห้งหลังแช่ไว้อย่างน้อย 30 นาที หากสถานที่ส่งอยู่ไกล ควรแช่สไลด์ไว้ในน้ำยา 95% ethyl alcohol อย่างน้อย 24 ชั่วโมง ก่อนนำมาฝั่งให้แห้งเพื่อเตรียมส่ง
 - (2) สำหรับการตรวจ Liquid Based Pap Smear
 - (a) ใช้อุปกรณ์ในการป้ายเซลล์ของแต่ละยี่ห้อ ทำการป้ายเซลล์

- (b) นำส่วนปลายของอุปกรณ์ดังกล่าวแช่ลงในน้ำยารักษาสภาพเซลล์ของแต่ละยี่ห้อ
- (c) ปิดฝากระป๋องสำหรับเก็บเซลล์ให้สนิท
- (d) ติดป้ายชื่อผู้ป่วยให้เรียบร้อย

b) เซลล์วิทยาของสารน้ำจากส่วนต่างๆ ของร่างกาย (Body Fluid Cytology)

- i) สิ่งส่งตรวจ สารน้ำที่ได้จากส่วนต่างๆ ของร่างกาย เช่น จากช่องปอด ช่องท้อง ช่องหัวใจ น้ำไขสันหลัง น้ำจากข้อต่างๆ เสมหะ ปัสสาวะ น้ำล้างจากทางเดินหายใจ น้ำล้าง ช่องท้อง เป็นต้น
- ii) การเก็บสิ่งส่งตรวจ
 - (1) สิ่งส่งตรวจที่เป็นสารน้ำทุกชนิดไม่ต้องเติมน้ำยารักษาสภาพเซลล์ให้นำส่งเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ หากส่งไม่ทันภายใน 30 นาที ให้เก็บไว้ในตู้เย็นที่ 4 องศาเซลเซียส แล้วรีบนำส่งอีกเช่นกัน ห้ามเก็บไว้ในช่องแช่แข็งหรือวางไว้ในอุณหภูมิห้องหรืออาจเลือกใช้วิธีป้ายสิ่งส่งตรวจลงบนสไลด์ และแช่สไลด์ใน 95% ethyl alcohol ทันทันที แช่ไว้อย่างน้อย 24 ชม. แล้วนำมาผึ่งให้แห้ง และส่งตรวจ
 - (2) สำหรับสารน้ำที่ได้จาก bronchoalveolar lavage หรือ bronchial washing ให้ผสมกับน้ำยา Saccomanno อัตราส่วน 1:1
 - (3) ปิดฉลากที่ภาชนะป้องกันการสลับรายการ สลับตำแหน่ง หรือชนิดของสิ่งส่งตรวจ
 - (4) การนำส่งในลักษณะของสไลด์ สามารถทำได้โดยนำสารน้ำไปปั่นตกตะกอน (centrifuge) ที่ความเร็วรอบ 2,000 rpm. นาน 5 นาที แล้วเทน้ำส่วนบนทิ้ง นำส่วนที่เป็นตะกอนมาป้ายบนสไลด์ จำนวน 4 แผ่น โถแบบเดียวกับการเจาะเลือด ทำ blood smear หรือป้ายประกบ แล้วดึงแยกจากกัน แช่สไลด์ลงใน 95% ethyl alcohol ทันทันที อย่างน้อย 24 ชม. นำมาผึ่งให้แห้งก่อนส่ง ไม่ควรส่งสิ่งส่งตรวจมาทั้งหมดโดยไม่ได้แช่ในน้ำยารักษาสภาพเซลล์ เนื่องจากเซลล์จะเสื่อมสลาย (autolysis) ทำให้มีปัญหาในการวินิจฉัย

c) เซลล์วิทยาจากการเจาะดูดด้วยเข็มเล็ก (Fine Needle Aspiration; FNA)

- i) สิ่งส่งตรวจ ได้แก่ สารน้ำหรือสไลด์ที่ป้ายสารน้ำ ที่ได้จากการทำหัตถการเจาะดูดจากอวัยวะต่างๆ ด้วยเข็มเล็ก เช่น จากต่อมไทรอยด์ (thyroid gland), ต่อมน้ำเหลือง (lymph node), เต้านม (breast) หรืออวัยวะอื่นๆ
- ii) การเก็บสิ่งส่งตรวจ
 - (1) หยดสิ่งที่จะเจาะดูดได้ลงบนสไลด์ จำนวน 4 แผ่น โถแบบเดียวกับการเจาะเลือดทำ blood smear หรือป้ายประกบ แล้วดึงแยกจากกัน แช่สไลด์ใน 95% ethyl alcohol ทันทันที ทิ้งไว้อย่างน้อย 30 นาที
 - (2) ในกรณีที่เจาะดูดได้ของเหลวให้บรรจุลงในภาชนะสำหรับบรรจุสิ่งส่งตรวจทางเซลล์วิทยา ปฏิบัติเช่นเดียวกับการส่งตรวจสารน้ำจากส่วนต่างๆ ของร่างกาย
 - (3) กรณีที่ต้องการส่ง Slide ให้แช่สไลด์ไว้ใน 95% ethyl alcohol อย่างน้อย 24 ชม. ก่อนนำมาผึ่งให้แห้งก่อนส่ง ไม่ควรส่งสิ่งส่งตรวจมาทั้งหมดโดยไม่ได้แช่ในน้ำยารักษาสภาพเซลล์ เนื่องจากเซลล์จะเสื่อมสลาย (autolysis) ทำให้มีปัญหาในการวินิจฉัย

การนำส่งสิ่งส่งตรวจ (Specimen Transportation)

- 1) นำส่งสิ่งส่งตรวจ และใบส่งตรวจบรรจุลงในถุงพลาสติก และมัดปากถุงให้แน่น
- 2) บรรจุสิ่งส่งตรวจพร้อมใบส่งตรวจในข้อ 1 ลงในถังโฟม
- 3) จัดทำใบสรุปรายการส่งตรวจทั้งหมด
- 4) ตรวจสอบว่าครบถ้วนหรือไม่
- 5) ถ้าครบถ้วนแล้ว ให้ทำการปิดฝากล่องโฟมให้มิดชิด เพื่อกันไม่ให้กลิ่น Formalin หลุดลอดออกมา
- 6) นำส่งสิ่งส่งตรวจ โดย
 - a) บริษัทขนส่งที่ บริษัท อินโนเทค ลาบอราทอรี เซอร์วิส จำกัด จัดเตรียมไว้ให้
 - b) บริษัทขนส่งที่ลูกค้ามีการใช้บริการเป็นประจำ
- 7) การแจ้งการส่งสิ่งส่งตรวจ ลูกค้าแจ้งมาทาง บริษัท อินโนเทค ลาบอราทอรี เซอร์วิส จำกัด โดย
 - a) ทางโทรศัพท์ 02-881-0862
 - b) ทางโทรสาร (Fax) 02-881-0863
 - c) ทาง E-mail info@innotechlab.co.th

การรับสิ่งส่งตรวจ (Specimen Receiving)

- 1) บริษัท อินโนเทค ลาบอราทอรี เซอร์วิส จำกัด ทำการตรวจรับสิ่งส่งตรวจ ทั้งในแง่ของเอกสาร สิ่งส่งตรวจ (ชนิด และจำนวน) ป้ายชื่อ และรายละเอียดของผู้ป่วยที่ติดที่ป้ายชื่อ และใบส่งตรวจ ว่าถูกต้อง ครบถ้วน ตรงกันหรือไม่
- 2) บริษัท อินโนเทค ลาบอราทอรี เซอร์วิส จำกัด จะทำการแจ้งจำนวนสิ่งส่งตรวจทั้งหมด และ ใบส่งตรวจ ตามใบสรุปที่ทางลูกค้าส่งมาให้
- 3) กรณีที่สิ่งส่งตรวจ หรือ ใบส่งตรวจ ไม่ครบถ้วนหรือไม่ถูกต้องตามใบสรุป หรือ ตามรายละเอียดในใบส่งตรวจ หรือ ป้ายชื่อ ทางบริษัท อินโนเทค ลาบอราทอรี เซอร์วิส จำกัด จะทำการทวนสอบไปยังลูกค้าเพื่อทำการแก้ไขทันที และเพื่อเป็นการรักษามลประโยชน์สูงสุดของลูกค้า

การปฏิเสธสิ่งส่งตรวจ (Specimen Rejection) และการแก้ไข (Corrective Action)

- 1) บริษัท อินโนเทค ลาบอราทอรี เซอร์วิส จำกัด จะทำการปฏิเสธการรับสิ่งส่งตรวจในกรณีดังต่อไปนี้
 - a) รายละเอียดในใบส่งตรวจ ไม่สามารถระบุไปยังผู้ป่วยได้ เช่น มีแต่ชื่อ ไม่มีนามสกุล
 - b) รายละเอียดในใบส่งตรวจ ไม่ตรงกับรายละเอียดที่ป้ายชื่อที่ติดที่ภาชนะของสิ่งส่งตรวจ
 - c) ไม่มีใบส่งตรวจ
 - d) ไม่มีป้ายชื่อติดที่สิ่งส่งตรวจ
 - e) ซึ้นเนื้อเน่า
 - f) Slide อยู่ในสภาพแตกหักเสียหาย
 - g) สิ่งส่งตรวจไม่อยู่ในสภาพที่เหมาะสม เช่น ซึ้นเนื้อไม่ได้ ให้นำยารักษาสภาพ
- 2) การแก้ไข (Corrective Action) บริษัท อินโนเทค ลาบอราทอรี เซอร์วิส จำกัด
 - a) ประสานงานกับลูกค้า เพื่อแจ้งรายการข้อบกพร่องหรือแจ้งส่วนที่เป็นปัญหา
 - b) สรุปร่วมกับลูกค้าเกี่ยวกับแนวทางในการแก้ไขข้อบกพร่องดังกล่าว
 - c) ประสานงานเกี่ยวกับการดำเนินการตามที่ตกลง
 - d) ส่งสิ่งส่งตรวจเข้าสู่กระบวนการตรวจวิเคราะห์ กรณีที่ข้อบกพร่องได้รับการแก้ไขแล้ว
 - e) จัดเก็บบันทึกเกี่ยวกับการดำเนินการดังกล่าว

การรายงานผลการตรวจ (Laboratory Reporting)

บริษัท อินโนเทค ลาบอราทอรี เซอร์วิส จำกัด บริการจัดส่งใบรายงานผล และแจ้งผลการตรวจวิเคราะห์ ดังนี้

- 1) จัดส่งใบรายงานผล โดยเจ้าหน้าที่รับส่งตรวจ
- 2) จัดส่งใบรายงานผลทางไปรษณีย์
- 3) แจ้งการรายงานผลทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail; info@innotechlab.co.th)
- 4) แจ้งการรายงานผลทางโทรศัพท์ 02-881-0862
- 5) แจ้งการรายงานผลทางโทรสาร 02-881-0863
- 6) ตรวจสอบใบรายงานผลทางอินเทอร์เน็ต (<http://www.innotechlab.co.th>)

การขอยืมสไลด์ และ/หรือ พาราฟินบล็อก (Request for Slide and/or Paraffin Blocked)

- 1) ส่งหนังสือขอยืมสไลด์ และ/หรือ พาราฟินบล็อก ที่ลงนามโดยแพทย์ที่ผู้ส่งตรวจ หรือแพทย์ฝ่ายบริหารของลูกค้า พร้อมรายละเอียดของหน่วยงาน ที่อยู่ และหมายเลขติดต่อมายังบริษัท อินโนเทค ลาบอราทอรี เซอร์วิส จำกัด ที่
 - a) หมายเลขโทรสาร 02-881-0863
 - b) E-mail; info@innotechlab.co.th
- 2) บริษัท อินโนเทค ลาบอราทอรี เซอร์วิส จำกัด จะนัดหมายเวลารับสไลด์ และ/หรือ พาราฟินบล็อก
- 3) บริษัท อินโนเทค ลาบอราทอรี เซอร์วิส จำกัด จะทำการเตรียมสไลด์ และ/หรือ พาราฟินบล็อก และทำการจัดส่งไปให้ที่อยู่ตามที่ได้รับแจ้ง
- 4) ผู้รับลงนามในเอกสารกรรับสไลด์ และ/หรือ พาราฟินบล็อก และนำส่งกลับให้กับบริษัท อินโนเทค ลาบอราทอรี เซอร์วิส จำกัด โดยอาจส่งมาพร้อมกับการส่งสิ่งส่งตรวจในครั้งถัดไป

บริษัท อินโนเทค ลาบอราทอรี เซอร์วิส จำกัด
เอกสารกรขอรับสไลด์ และ/หรือ พาราฟินบล็อก
ชื่อหน่วยงาน หรือ โรงพยาบาล ที่อยู่..... โทรศัพท์..... โทรสาร ได้รับสไลด์ และ/หรือ พาราฟินบล็อกของผู้ป่วยชื่อ.....ครบถ้วน เรียบร้อยแล้ว
ลายมือผู้รับ (ตัวบรรจง) โรงพยาบาล/หน่วยงาน..... วันที่รับ.....
กรุณากรอรายละเอียดในเอกสารนี้หลังจากที่ได้รับสไลด์ และ/หรือ พาราฟินบล็อก และส่งกลับบริษัท อินโนเทค ลาบอราทอรี เซอร์วิส จำกัด โดยแนบมากับการส่งสิ่งส่งตรวจครั้งต่อไป

การจัดเก็บรักษาสิ่งส่งตรวจหลังการตรวจวิเคราะห์ (Specimen Keeping)

บริษัท อินโนเทค ลาบอราทอรี เซอร์วิส จำกัด ทำการเก็บรักษาสิ่งส่งตรวจที่ผ่านขั้นตอนการวิเคราะห์แล้ว ไว้ในสถานที่ที่มีอุณหภูมิที่เหมาะสม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการยืนยัน สอบกลับ หรือตรวจเพิ่มเติมตามที่ได้รับการร้องขอ โดยกำหนดระยะเวลาในการจัดเก็บ ดังนี้

สิ่งส่งตรวจ (Specimens)	ระยะเวลาจัดเก็บ (Storage Time)
1. Formalin Fixed Tissue	1 เดือน
2. Paraffin Blocked Tissue	10 ปี
3. Histopathology Stained Slide	5 ปี
4. Cytology Stained Slide	1 ปี
5. Photographic (Gross, Microscopic examination)	10 ปี